

מראי מקומות- חולין נ'

(א) **כל שלשה ימים הראשונים, בא ממקום קרוב, מונה עמהן, ממקום רחוק, מונה לעצמו-** ובגדר מהו מקום קרוב, כ' רש"י דהיינו מהלך יום א'. וכ' תוס' במ"ק (כב.), דמקום קרוב היינו י' פרסאות. וכ' הרא"ש שם (פרק ג', סי' ל"ח), דהיינו הך, דזהו השיעור דמהלך יום א', דכיון דאי שמע הוי מטי הכא בחד יומא, כמאן דאיתי' בהדיא דמי. ויש לעי', היום דשייך ליסע כמה פרסאות ביום, האם הדין עדיין תלוי בי' פרסאות, או תלוי במה שיכול ליסע ביום א'. וכ' הערוך השלחן (יו"ד שע"ה, י"ז), "ונראה דעכשיו שנתרבו מסילות הברזל ונוסעים במהירות גדול, מקרי מקום קרוב כל שביכולת לבא ביום א' על המסילת, דזיל בתר טעמא, וכמדומני שכן מורין עתה הלכה למעשה". וע"ע בחלקת יעקב (יו"ד רכ"א) שהביא דעות לכאן ולכאן, ומסיק כדברי הערה"ש, וכ' דכיון דשיעור זה אינו כגזה"כ, אלא כשהרא"ש הביא השיעור הביא גם טעמו עמו, א"כ יכולים לומר זיל בתר טעמא והכל תלוי בשיעור דחד יומא. **אולם** ברש"י כאן ביאר טעם אחר, דראוי הוא לדעת באותו יום. והעיר הרש"ש, הלא אם נקבר סמוך לשקיעת החמה, דאין שייך שיהי' יודע באותו יום, האם הדין נשתנה, וכ' דלפי הרא"ש א"ש. [ועוד יש לעי' לפי רש"י, על דרך שאלת הערה"ש בהרא"ש, היום דשייך לדעת כל מה שנעשה בהעולם ברגעים ממש, האם לפי רש"י אין חילוק בכלל בין מקום קרוב למקום רחוק, דזיל בתר טעמא, וצ"ע.]

(ב) **מונה עמהן- כ' הרא"ש (מו"ק שם), "אבל צריך להיות שלא ידע שמת המת עד בואו אל אחיו, דאם נודע לו ביום השני והתחיל להתאבל, לא מסתבר כלל שיקצר אבילותו בשביל שבא אל אחיו, אבל בשלא התחיל כלל ובא אל אחיו, מחשבינן לי' כאילו התחיל להתאבל עמהם". אבל הרמב"ן (תורת האדם, הובא בטור יו"ד שע"ה, ט') כ' "שאין חילוק בין אם זה הבא שמע מיתת המת באותו מקום שהי' שם תחלה, בין אם שמע עליו באותו מקום שנכנס שם, בין אם לא שמע עד שמצא האבלים בביתם", בכל אופן מונה עמהם. ולדינא, פסק השו"ע (יו"ד שע"ה, ט') כדעת הרא"ש.**

(ג) **מקיפים בבני מעיים- ע' בבית אדם (רוב וחזקה ט"ו), שהביא מה שנח' הראשונים בכל ספק טריפה, האם אזלי' בספיקו לקולא, משום דמוקמינן אותה על חזקתה, דע"פ רוב לא הי' נולד בטריפות, וזהו שי' התוס' לעיל (מג:), או דבכל ספק טריפות אזלי' לחומרא, והוא שי' הרשב"א ור' יונה. וכ' הבינת אדם, דיש לעי' בסוגיין, למה צריך הקפה בבני מעיים, דהיינו בדיקה, ומה יהי' הדין בלא הבדיקה. וכ' בשם הפרי חדש (כ"ט), דלשי' התוס' דמוקמינן על חזקה, בדרך כלל אין צריך לבדוק כלל, אפי' היכא דאפשר לבדוק, מ"מ כיון דיש כאן חזקה, מוקמי' על חזקתו ואין צריך בדיקה. וכ' דלפי"ז, בכל מקומות בחז"ל דהזכירו דצריך בדיקה, היינו משום דמיירי שהוא שכיח לאיסורא יותר מלהתירא, ואם לא היו יכולין לבדוק הי' הדין דאסור, ובודקין כדי להתיר ע"י בדיקה. אבל הבינת אדם הק' עליו מסוגיין, דמבואר דצריך לבדוק, ולכאן ק' לומר דכאן שכיח טפי איסורא יותר מלהתירא. ולכן ביאר הבינת אדם דמה דס"ל לתוס' דמוקמינן על חזקה ומתירין ספק טריפות, היינו היכא דלא שייך בדיקה, אבל היכא שהוא שייך בדיקה, והוא לפנינו ואפשר לבדוק, חייב לבדוק, ואם לא בדקו אסור. וכל זה לשי' התוס', אבל לשי' ר' יונה והרשב"א, לכאן י"ל בפשיטות, דמה דצריך בדיקה הוא משום דבלא"ה אסור מספק.**

(ד) **מקיפים בבני מעיים, וכ"ו- ויש לעי', היכא דלא הי' צריך לבדוק בבני מעיים, ולמשל שהי' שם איזה תליי', כגון שבא זאב, או דהי' יד טבחה ממשמשין בה, ואע"ג דלא הי' צריך להקיף, הקיף ומצא דלא הי' דומה, מה דינו. והשאלה תלוי בלמה אסור היכא דמקיפין ונמצא דאינו דומה, האם זה אסור בתורת ודאי, או דלמא אסור בתורת ספק. וע' בפרי חדש (ל"ו, י"א), שהביא מה שמביאים האחרונים מההגהת מרדכי, דס"ל דכל האיסור הוא בתורת ספק, ולכן כל היכא דהי' מקום לתלות ומקיפין ונמצא דלא דמי, מ"מ מתירין מספק, ואמרי' דבפעמים אף אם**

מהו דתימא דעד דמיקרע טפח לא הוי טריפה, קמ"ל. ותמה תוס', אמאי ס"ד למימר הכי. ולכן הביא תוס' פי' אחרת מר' חננאל, דגריס כגון דאיכא טפח ומשהו, דהיינו דה"א דכיון דשיעור הכרס הוא טפי מטפח, א"כ ה"א דאז צריך ליקרע טפי מרוב, דצריך ליקרע טפח גמור, קמ"ל. וליישוב שי' רש"י, כ' הלב ארי' ע"פ מה דמשמע מדברי רש"י לעיל (כט.), דבשחיטה בעינן רוב הניכר לעינים. ואף דהפרי חדש פי' דדין דרבנן הוא, אולם כבר תפס עליו הפרי מגדים דמשמע דשי' רש"י הוא דגם טריפות בעינן רוב הניכר לעינים כדי לאסור, וזה ודאי מדאורייתא, וא"כ י"ל דה"ה שחיטה. עכ"פ, כ' ה"א דאף דלדעת רש"י מן התורה בעינן רוב הניכר לעינים לאסור טריפות, אולם מדרבנן אוסרין אפי' בכל שהוא. וא"כ, י"ל דפרש"י דכאן הוא כזה, דבשלמא בעלמא, גבי כל רוב מצומצם, י"ל דגוזרין רוב מצומצם אטו רוב גמור, ואוסרין אפי' ברוב כל שהוא. אבל כאן, דהוי פחות משהו מטפח, וא"כ אין שייך לגזור אטו רוב גמור, דעכשיו מבינים הכל דאי"ז רוב גמור, דאם הי' רוב גמור הי' טפח, וזה ודאי אסור, וא"כ מי שרואה מבין דכאן אין חשש של גזירה אטו רוב גמור, קמ"ל דמ"מ אוסרין, כיון דרוב הוא.

שניהם נעשו לאחר מיתה לא דמי להדדי. אבל הפרי חדש כ' לחלוק ע"ז, דדייק מלשון הרמב"ם והראב"ן דהאיסור הוא בתורת ודאי, ולכן אפי' אם לא הי' צריך לבדוק, כיון דלמעשה בדק ונמצא שאינו דומה, א"כ הרי

הוא אסור. נולכאו' לפי שי' התוס' שהבאנו לעיל, דבספק לעולם מקילין, א"כ לפי ההגהת מרדכי, יש לעי' קצת, מה שייך לאסור אם מקיפין ונמצא דאינו דומה, הרי סכ"ס ספק הוא, ונוקמי' אחזקה. ולכאו' צ"ל דשאני התם דאיכא ריעותא, ולכן צריך בדיקה, וא"כ אם אינו דומה, א"כ הוי עור ריעותא, וא"כ צריך להחמיר מספק, אף לדעת תוס', וצ"ע בזה.].

ה) אמר ר' פפא, לא אמרן אלא באותה חוליא, אבל מחוליא לחוליא לא- פרש"י, לענין קדורה כאיסור נקט לה. וכ' המהר"ם שי"ף, דלענין פסוקה בחד טבעת סגי, ואי"צ חוליא

לדמותה נולכאו' כוונתו דגם בפסוקת גרגת שייך דין דצריך להיות באותה טבעת, ומה דנקט חוליא, משום קדורה כאיסור נקט, אולם גם בפסוקת הגרגת צריך לדמותה דוקא באותה טבעת, וכן משמע דהבין מדברי רש"י בהערות להגרי"ש, וצ"ע.].

ו) ודר' אבינא ודבני מערבא מאי- כ' רש"י, דכל הנך טריפות אנן לא טרחינן למיבדקי בתרייהו, דכל כמה דלא משתכחן, אזלי' בתר רובא. והעיר הלב ארי', למה כ' רש"י דבר זה כאן, יותר מבכל מקום דמדבר הגמ' לענין טריפות מלבד הריאה. וכ' ליישב ע"פ מש"כ הרשב"א לעיל (דף ט'), דהא דחששו חכמים לבדיקת הריאה יותר משאר י"ח טריפות, היינו משום דסירכת הריאה דבר מצוי הוא, ועוד טעם אחר, משום דקרוב ומזומן לראותו, כגון הריאה, שמיד בפתיחת הבהמה נראה הוא לעינים, ואם אינו בודק נראה כמעלים עין מן האיסור. והנה, לענין כרס הפנימי, דאמר רבה ב"ר הונא שהוא מפרעתה, ופרש"י דהיינו דצד הכרס שרואה את הקרקע, א"כ מיד כשפותחים את הבהמה להוציא המעיים, רואין אותו כרס. וא"כ, לכאו' לפי טעם השני של הרשב"א, יצא דלענין כרס הפנימי ג"כ יש סברא לומר דאם אינו בודקו הו"ל כמעלים עין מן האיסור, וא"כ יהי' צריך בדיקה. וע"ז כ' רש"י דאי"ז הטעם דצריך בדיקה בריאה, אלא כל הטעם דצריך בדיקה בריאה הוא משום דשכיח סירכות בהריאה, ולא מטעם אחר, ולכן אף בכרס הפנימי אין צריך שום בדיקה.

ז) לא צריכא דהוה טפח במשהו- פרש"י, אי הוה משהו טפי מרובא, הוה מיקרא טפח,